Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4
Section: Language and Discourse

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF PERSIAN VOCABULARY - THE BORROWED WORDS FROM EUROPEAN LANGUAGES

Irina Erhan

PhD Student, National School of Political Sciences and Public Administration

Abstract: The aim of this paper is to analyze the development of Persian vocabulary as a result of the borrowings from other languages such as French and English, with a great impact on the process of development in Persia and, later, in Iran.
First of all, Iran has been an intermediary place between East and West and Iranian people came into direct contact with other cultures and civilizations who have influenced the Persian language. Although far less important than Arabic, the European items cannot be ignored and now the tendency is favourable to the English language, because a lot of terms penetrate the vocabulary through the media and the use of foreign words, in different contexts, is considered to show a cosmopolite mind.
But the invasion of borrowings had negative consequences on the Persian vocabulary, during 1970 - 1980 and 2000 - until now, because it entered a series of English words, journalists abusing them, although in Persian are traditional correspondents.
Regarding the methodological approach, the research will choose for linguistic analysis, because vocabulary is an essential area in language, and the borrowing is viewed as an external source of enriching vocabulary.

Keywords: borrowing, language, assimilation, linguistic approach, vocabulary

I. Introducere

În prezent, limba persană contemporană traversează una dintre cele mai convulsive perioade din istoria sa, lexicul fiind supus unui proces de metamorfoze, influenţat de alte limbi, iar cuvintele din franceză, engleză, rusă sau arabă demonstrează intensitatea contactelor lingvistice ale persanilor.

În prezentul articol vom pleca de la ipoteza de cercetare că vocabularul este cel mai flexibil compartiment al unei limbi, iar împrumuturile în limba persană reprezintă un proces rezultat în urma progresului și perfecționării mijloacelor de comunicare, a ştiinţei şi a societăţii, care au atras după sine contactul direct dintre vorbitorii unor comunități lingvistice diferite.

Pentru că vocabularul poate reface istoria poporului și a limbii vechi, la care se adaugă inclusiv fragmente din istoria celorlalte limbi cu care a intrat în contact (Vraciu, 1980, p. 78), acest studiu va viza analiza modului de pătrundere a împrumuturilor europene în limba persană, impactul acestora asupra vocabularului persan și procesul de persanizare sau nu a acestora.

În ceea ce privește metodologia utilizată, vom recurge la colectarea, din literatura gri, a împrumuturilor și analizarea acestora din punct de vedere fonetic, morfologic și semantic.

II. Împrumutul ca sursă externă de îmbogățire a vocabularului unei limbi

Împrumutul apare pe fondul necesității definirii unor noi concepte care apar într-o cultură și care sunt importate în altă cultură, însă factorii care contribuie la intensitatea acestora sunt în

BDD-A25412 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4
Section: Language and Discourse

strictă relație cu vecinătatea geografică, conviețuirea populațiilor, stabilirea de raporturi sociale, economice și politice (Graur, 1972, p. 135)

Odată intrate în limbă, aceste împrumuturi se adaptează sistemului lexical al limbii respective, formând noi familii de cuvint și chiar derivate.

La nivelul îmbogăţirii vocabularului, se cere o delimitare strictă între ”împrumut”, ”neologism” şi ”calc lingvistic”. Astfel, conform lui Florin Marcu, neologismul poate fi definit din cel puțin două perspective, și anume cuvântul nou intrat în limbă, uneori obținut prin mijloace proprii îmbogăţire a vocabularului, iar alteori este împrumutat dintr-o limbă străină, cunoscând mai mult sau mai puțin o adaptare fonetică şi gramaticală la limba care îl găzduiește (Marcu, Maneca, 1966, p. 5-9). Cele două sfere ale termenilor de ”împrumut” şi ”neologism” nu se confundă, deşi se intersectează deseori.

Pe de altă parte, calcul lingvistic este un procedeu mixt de îmbogăţire a vocabularului, ce presupune obţinerea de noi unităţi lexicale din copierea unui model extern, dar redat prin mijloace interne, ce aparțin limbii receptoare. (Hristea, 1984, p. 32)

Împrumutul, la rândul său, este ”una din căile prin care o limbă își revizuiește vocabularul” (Amstrong, 2005, p. 143) și care apare în momentul în care o limbă adaugă un nou cuvânt sau un morfem din altă limbă la vocabularul său. (Fromkin et al., 2003, p. 505)

Cuvintele împrumutate direct, nu prin intermediul unei terțe limbi, au avantajul de a fi asimilate mai repede, deși suferă modificări mai mari, iar dacă pătrund pe cale orală, atunci acestea se adaptează mai ușor la sistemul fonetic și morfologic al limbii-gazdă, fiindu-le adăugate, deseori, sufixe și prefixe autohtone. (Graur, 1972, p. 136)

Astfel, când cuvintele sunt împrumutate pe cale livrescă, atunci se menține un aspect fonetic mai apropiat de cel original, în limba persană un exemplu concludent fiind:

- fr. ”bourgeois” (în traducere, burghez) care a intrat în limbă بورژوا (būrjūā)
- fr. ”buffet” (în traducere, bufet) care și-a menținut forma fonetică بوفه (būfe).

II.1. Împrumuturile în limba persană

Fondul lexical al limbii persane are un caracter eterogen, în acesta coexistând și interacționând, de-a lungul timpului, cel mai vechi strat de lexic indoeuropean și de origine iraniană cu lexicul străin, provenit din alte familii lingvistice. Relația cantitativă a cuvintelor străine ca origine și a celor iraniene în limba persană contemporană este dificil de stabilit, însă cert este faptul că, în prezent, lexicul persan abundă în împrumuturi, constatându-se o predilecție a populației iraniene către limba engleză, care a devenit, odată cu fenomenul globalizării, cea mai fertilă sursă, deși aparțin unor grupe lingvistice diferite, iar sistemul fonetic al limbii engleze se deosebește de cel al limbii persane.

În ceea ce privește împrumuturile din limba arabă, acestea au cunoscut perioade în care au fost asimilate sau au fost, în totalitate, respinse, un rol important avându-l inclusiv evenimentele politice și religia. Analiza dicționarelor și a textelor de presă au reliefat că, într-o primă etapă, o serie de arabisme învechite ale unor noțiuni științifice au fost înlocuite cu franțuzisme, pentru ca, ulterior, acestea să fie înlocuite cu termeni persani:

- ”biologie” / علم الحيا ة– (ar. ʿilmi l-ḥayāh) > بیولژی (fr. bīyūlojī) >زیست شناسی (fa. zīstšenāsī)
- ”psihologie” /معرفت النفس- (ar. maʿrefatu n-nafs) > پسیکولوژی (fr. psīkūlūjī) > روان شناسی (fa. avānšenāsī)

BDD-A25412 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)

Există opinia că fluxul deosebit de europenisme, sferele şi frecvenţa folosirii acestora pot ilustra manifestarea unor tendinţe de a internaţionaliza anumite părţi ale lexicului şi, în mod special, ale terminologiei persane, de aceea împrumuturile directe sau indirect din limbile europene ocupă un loc deloc de neglijat în formarea limbii literare contemporane și, îndeosebi, la îmbogățirea terminologiei social-politice, tehnice, militare, științifice sau chiar sportive, anumite cuvinte de circulație internațională pătrunzând în Iran chiar mai rapid decât obiectele pe care le numesc.

Utilizând cuvinte internaționale sau împrumuturi din limbile europene, iranienii nu fac altceva decât să se identifice cu lumea exterioară și cu secolul XXI. Astfel, există cuvinte pentru concepte sau evenimente abstracte, existente în limba engleză, dar care au fost asimilate, precum:

- en. ”internet” - اینترنت (īnternet)
- en. ”e-mail” - ایمیل (īmeyl)
- en. ”computer” - کامپیوتر (cāmpīyūter), deși există și persanul ”رایانه ” (rāyāne)
- en. ”laser” - لیزر (leyzer)
- en. ”laptop” - لپ تاپ (laptāp)

De asemenea, există şi împrumuturi exotice, cuvinte care acoperă anumite câmpuri semantice legate de obiceiuri, de condiţii de viaţă, rituri ale ţărilor din care provin:

- en. ”twist” - تویست (tūyist)
- en. ”lord” - لرد (lord)
- en. ”hippy” - هیپی (hīpī)
- en. ”western” - وسترن (vestern)

Rolul pe care îl joacă împrumuturile în lexicul limbii care le asimilează este determinat de căile prin care pătrund în limba respectivă, iar, în cazul Iranului, un rol aparte îl au iranienii care au studiat în străinătate, dar şi religia, în cazul arabismelor.

O altă cale de pătrundere o constituie dezvoltarea reţelei mass-media, aceasta fiind, în opinia lui Jazayery, principala sursă de pătrundere a majorității împrumuturilor din limbile vest-europene. (1966, p. 79-96), a traducerilor din literatura ştiinţifică, deşi, în proza artistică iraniană, europenismele se întâlnesc destul de rar, ceea ce denotă caracterul neuniform al influenţei lexicului străin asupra diferitelor paliere ale limbii persane.

În cadrul împrumuturilor de origine europeană se disting cele care au pătruns în vocabularul de uz curent, având în vedere necesitatea de a denumi obiecte şi fenomene care anterior nu fuseseră cunoscute vorbitorilor de limbă persană. Fără a lua în considerare bogăţia de posibilităţi interne ale nominaţiei de care dispune limba, împrumuturile de obicei acţionează în formarea cuvintelor, iar cuvintele străine sunt folosite în crearea în limbă a unităţilor care lipsesc.

Europenismele pot fi folosite în diferite terminologii:

a) denumirea de noi ştiinţe şi domenii ştiinţifice
   - fr. ”metrologie” (metrologie) - مترولوژی (metrūlūjī)
   - fr. ”microbiologie” (microbiologie) - میکروبیولژی (mīkrūbīyūlojī)
b) termeni filozofici şi istorici
   - fr. ”fanatisme” (fanatism) - فناتیسم (fanātīsm)
   - fr.”dogmatism” (dogmatism) - دگماتیسم (dogmātīsm)
c) termeni medicali
   - fr. ”sanatorium” (sanatoriu) - ساناتوریم (sānātūrīyūm)
   - fr. ”cellule” (celulă) -سلول (selūl)

BDD-A25412 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)

- fr. ”seringue” (seringă) - سرنگ (sorang)

c) termeni de fizică, chimie, matematică

- fr. ”cathode (catod) - کاتد (kātod)
- fr. ”azotate” (azotat) - ازتات (azotāt)
- fr. ”seconte” (secantă) - سکانت (sekānt)

d) diferiţi termeni tehnici

- fr. ”carburateur” (carburator) - کربوراتور (karbūrātūr)
- en. ”telegraphe” (telegraf) - تلگراف (telegrāf)

f) termeni din domeniul artei şi literaturii

- fr. ”clasicisme” (clasicism) - کلاسیسیسم (klāsīsīsm)
- fr. ”modernisme” (modernism) - مدرنیسم (modernīsm)

g) termeni sportivi

- en. ”tennis” (tenis) - تنیس (tenīs)
- en. ”water-polo” (polo de apă) - واترپولو (vāter-pūlū)

În cazul în care un cuvânt străin este polisemantic, acesta, în calitate de cuvânt împrumutat, va intra în limba persană doar cu un singur sens, nu cu întreaga sa paradigmă semantică, de aceea limba persană va reţine foarte rar două sau mai multe sensuri ale unui prototip polisemantic străin.

De exemplu:

- fr. „batterie” are sensuri multiple (baterie electrică, divizie), însă persana l-a reţinut numai pe acela de „baterie electrică” - بتری (baterī),
- en. „slide” care are sensurile de „alunecare, derapare, diapozitiv” se foloseşte în limba persană doar cu sensul de „diapozitiv” اسلاید (eslāyd)

Împrumutul de europenisme cu două sau mai multe sensuri a avut loc destul de rar. Printre cuvintele care au pătruns în persană cu mai multe sensuri pot fi menţionate exemplele:

- fr. „masque” sau en. „mask” a intrat în persană cu sensurile de „mască de carnaval, mască de protecţie, mască de cosmetică, prefăcătorie” - ماسک (māsk)
- en. „kapsule” a intrat în limba persană cu sensul de „capsulă spaţială” - کپسول (kapsūl)
- fr. „tableau” se foloseşte cu sensul de „pictură, firmă, descriere” - تابلو (tāblū)

Enorma invazie de împrumuturi vest-europene a provocat temeri serioase, însă a fost admis faptul că pot intra termeni tehnici şi ştiinţifici care denumesc fenomene sau cuvinte care explică o realitate care lipseşte Iranului.

Se consideră că europenismele al căror împrumut nu a fost legat de necesitatea de a denumi noi obiecte sau fenomene sunt redundante în limba persană contemporană:

- de exemplu, fr. „mentalite” este în limba persană مانتالیته (māntālīte), dar apare şi persanul تفکر (tafakkor).

Dr. Ahmad Shamloo[1] conchide că împrumuturile rezultate din contactele științifice și culturale nu trebuie să înlocuiască termenii echivalenți existenți în limba persană, împrumuturile de acest gen devenind de prisos pentru limbă, unele dintre acestea fiind în pericol de a dispărea repede din circulație, în timp ce alte suferă modificări semantic.

Folosirea împrumuturilor europene a dus la apariţia dubletelor, diferenţa dintre acestea rezidând în nuanţe funcţional-stilistice:

[1] Poet și jurnalist iranian (1925 - 2000)

BDD-A25412 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)

- de exemplu, cuvântul „doktor” دکتر pentru care există echivalentele de origine arabă حکیم „ḥakīm” şi „ṭabīb” طبیب, dar şi persanul „pezešk” پزشک. Însă în limba persană existau denumiri pentru boli şi tratamente cu mult înaintea împrumutului cuvântului „doktor”, prin urmare acest concept nu a fost o necesitate culturală, ci, mai degrabă, reprezintă o noutate din punct de vedere al contextului, cu referinţe la noi metode de vindecare sau la noul instrumentar medical. (Jazayery, 1966, p. 79-96)

În cazul în care echivalentele persane sunt cuvinte compuse atunci este de preferat cuvântul împrumutat care este mai concis în exprimarea unor noţiuni, lucru important pentru terminologie, întrucât europenismele pot înlocui construcţii greoaie, masive şi uneori artificial construite:

- fr. „aquarium” devine اکواریوم (akvārīyūm) în locul echivalentului persan مخزن شیشه ای اب (maẖzan-e šīšei-ye āb).

Împrumuturile străine pot influenţa dezvoltarea semanticii, cuvintele persane dobândind sensuri suplimentare ceea ce va conduce la lărgirea polisemiei. Astfel:

- persanul مهتابی (mahtābī), cu sensul de „palid, livid, lunar, lumină lăptoasă” se foloseşte, în prezent, şi cu sensul de „fluorescent”. De exemplu لامپ مهتابی (lāmp-e mahtābī”), calchiat după franţuzescul „lampe fluorescente”, înseamnă „lampă fluorescentă”.

Majoritatea împrumuturilor europene au fost asimilate de către limba persană, prin asimilare înțelegându-se procesul de naturalizare a cuvintelor împrumutate și la integrarea acestora definitiv în limbă. De asemenea, una din manifestările asimilării, respectiv dobândirea de noi sensuri şi pierderea sensurilor iniţiale, este o dovadă a integrării împrumuturilor în limbă.

Invazia de împrumuturi a avut şi consecinţe negative asupra lexicului limbii persane. În anii 1970-1980 au intrat o serie de cuvinte englezeşti, ziariştii abuzând de acestea, deşi în persană existau echivalente tradiţionale. Explicaţia acestui fenomen constă în dorinţa de a epata într-un spirit cosmopolit, fără însă a lua în considerare problemele care se ridicau la nivelul limbii.

Însă lingviştii iranieni se confruntă, în present, cu problema scrierii şi pronunţiei unor împrumuturi fie europene, fie arabe, conducând adesea la încălcarea unor norme lingvistice.

Astfel, unele împrumuturi au variante ortografice:

- cuvântul „balet” se poate pronunţa în persană „bāle”, după pronunţia franceză, sau poate fi întâlnit şi „balet”.

Alte cuvinte au în persană forme „curioase”, cuvântul fiind despărţit uneori, în mod mecanic, fără a exista totuşi o logică. Astfel, împrumutul „amfibie” se scrie despărţit امفی بی (amfī bī), fără însă a fi explicat fenomenul.

Pe de altă parte, trebuie semnalate inclusiv dificultățile legate de pronunţia şi scrierea unor împrumuturi europene care conțin fonemul ”o”, întrucât acesta, în persană, este notat cu ”vāv” sau cu semnul diacritic de notare a vocalelor scurte ”pīš:

- fr. ”atome” va apărea scris în persană în două variante: اتوم (atūm) și forma cea mai uzitată - اتم (atom)

În cazul în care i-a fost permis, mediul academic iranian a optat pentru neologismele de origine persană, pe considerentul eliminării sau reducerii numărului împrumuturilor din limbă. Astfel, au fost preferate:

- دوربین (dūrbīn) - „binoclu”
- دوچرخه (dūčarẖe) - „bicicletă”

BDD-A25412 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)

- فرودگاه (forūdgāh) – „aeroport”, în defavoarea arabismelor sau franțuzismelor, însă au existat și cazuri în care neologismele autohtone au fost respinse de vorbitorii iranieni.

Concluzii

Fizionomia unei limbi este dată inclusiv de frecvența cuvintelor, originea acestora interesând în aceeași manieră precum circulația acestora, întrucât cele cu frecvența cea mai ridicată dau fizionomia lexicală a limbii respective (Coteanu, Dănăilă, 1983, p. 67)
Astfel, împrumuturile sunt consecința progresului socioeconomic, politic, tehnic și științific, care a reclamat și încă reclamă o corespondență lingvistică pentru noile noțiuni apărute.

În persana contemporană, criza de termeni a apărut după anul 1914, în momentul încheierii epocii Revoluției Constituționale, care a marcat și intensificarea contactului Iranului cu lumea occidentală, acesta părăsind izolarea. Astfel, dacă în perioada qajară, influența cea mai mare asupra limbii a avut-o franceza, considerată motor de transmitere a culturii europene moderne, în perioada actuală, limba engleză acoperă nevoile lingvistice ale momentului, deși o serie de anglicisme sunt considerate barbarisme, utilizate fără măsură sau neintegrate în context. În acest sens, există lingviști iranieni care se pronunță categoric pentru eliminarea împrumuturilor din limbă, alții se poziționează în favoarea înlocuirii acestora cu arhaisme din fondul medio-persan sau cu construcții artificial persane, în timp ce alți oameni de litere refuză eliminarea împrumuturilor deja asimilate, considerând că păstrarea elementului străin nu va conduce la transformarea persanei într-o limbă „pestriță” din punct de vedere lexical.

BIBLIOGRAPHY:

Amstrong, N. (2005). *Translation, Linguistics, Culture A French-English Handbook*. Clevedon, Buffalo: Multilingual Matters Ltd.
Coteanu, I., Dănăilă, I. (1983). *Introducere în lingvistica și filologia românească*. București: Editura Didactică și Pedagogică
Fromkin, V., Rodman R., Hyams, N. (2003). *An Introduction to Language*. Ninth Edition. Wadsworth: International Edition
Graur. Al. (ed.). (1972). *Introducere în lingvistică.* București: Editura Științifică
Hristea, T. (1984). Calcul lingvistic ca procedeu de îmbogăţire a vocabularului. *Sinteze. ediţia a III-a*. Bucureşti: Editura Albatros
Jazayery, M. A. (1966). Western Influence in Contemporary Persian: A General View. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*. University of London. Vol. 29, No. 1 (1966). p. 79-96, regăsit la adresa web http://www.jstor.org/stable/611095
Marcu, F., Maneca, C. (1966). *Dicționar de Neologisme*. Ed. a II-a revăzută și adăugită. București: Editura Științifică
Mo'in, M. (1998). *Farhang-e fārsī.* Teheran: Amir Kabir
Vraciu, A. (1980). *Lingvistica generală și comparată*. București: Editura Didactică și Pedagogică

BDD-A25412 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.188 (2026-11-07 07:03:44 UTC)